

πίαν καὶ τὴν ἀποκόλλησιν, περιωρίσθησαν κυρίως εἰς τὸν χοριοειδοῦ, τὸν ἰδίως ἀμφιβληστροειδοῦ καὶ τὸ ὑαλοειδὲς σῶμα. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ὑπάρχει σημεῖόν τι, εἰς ὃ δὲν ἐδόθη ἡ δέουσα προσοχή, τοῦτο δὲ εἶναι ἡ φυσιολογικὴ καὶ παθολογανατομικὴ μελέτη τοῦ μελαγχρόου ἐπιθηλίου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ἣτις καθ' ἡμᾶς δὲν ἔχει ἀρκούντως ἐρευνηθῆ μέχρι σήμερον ἀπὸ ἐκκριτικῆς καὶ διηθητικῆς ἐπόψεως. Ἡ ἔρευνα αὕτη νομίζομεν ὅτι θὰ εἶχε σημασίαν ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐξήγησιν τῆς συσσωρεύσεως ἢ καὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὑγροῦ τῆς ἀποκολλήσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐν γένει διαφώτισιν τοῦ αἰτίου τῆς γενέσεως τῶν φλεγμονωδῶν ἐστιῶν τοῦ χοριοειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ.

RÉSUMÉ

Les opérations par la diathérmie des cas de décollement de la rétine, pratiquées dans la Clinique Ophthalmologique de l'Université d'Athènes, ont donné les résultats suivants. Sur 28 malades opérés pendant l'année 1936, 16 ont été guéris. Chez six malades l'état s'est amélioré, et chez les autres six la maladie est restée stationnaire.

ΜΟΥΣΙΚΗ. — Περὶ τοῦ νέου Μουσικοῦ ὀργάνου τοῦ ἐφευρεθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Εὐαγγέλου Θ. Τσαμουρτζῆ, ὑπὸ Δημητρίου Μητροπούλου.

Ὁ Ε. Τσαμουρτζῆς ἐγεννήθη ἐν Περγάμῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τυφλὸς παιδιόθεν, πτωχὸς, μόνος, κατέφυγεν εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα, ὅπου ἔτυχε τῆς προστασίας τοῦ ἀειμνήστου Διευθυντοῦ τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν, Γεωργίου Νάζου, καὶ ἐστάλη ὡς ὑπότροφος τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν εἰς τὴν Ἑσπερίαν διὰ τὴν σπουδᾶσιν ὡς Ἐπιστήμων Χορδιστῆς καὶ Ἐπισκευαστῆς πιάνων καὶ παντὸς εἴδους μουσικῶν ὀργάνων.

Ἐπανακάμψας εἰς τὸν τόπον του, φιλόπονός, ἀκάματος ἐργάτης, ἐξελίχθη εἰς σπουδαιότατον παράγοντα εἰς τὴν Τέχνην του, εὐδοκιμήσας εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν ἀποδίδων εὐγνώμοσύνην εἰς τὸ εὐεργετήσαν αὐτὸν Ἴδρυμα, νὰ γίνῃ ὁ ἴδιος Μέγας αὐτοῦ Εὐεργέτης. Παντοιοτρόπως ἐκδηλῶν τὰ ἀνθρωπιστικά του αἰσθήματα, ἐγένετο ἐπανειλημμένως συμπαραστάτης τῶν πασχόντων καὶ ἀθλοθέτης εἰς τοὺς ἀξιότους τοιοῦτου εὐεργετήματος καὶ τοιαύτης ἐνισχύσεως.

Τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθὲν ὄργανον προώρισται ν' ἀνοίξῃ νέους ὀρίζοντας εἰς τὴν μουσικὴν τέχνην, μὲ τὸ πλοῦσιον χροῶμα, τὴν ἀφθαστον ἡχητικότητα καὶ τὸ ἐξαιρετικῶς κατὰλληλον αὐτοῦ εἰς τὸ ν' ἀποβῆ ἐν ἐκ τῶν πολυτιμοτέρων ὀργάνων τοῦ ὀρχηστριακοῦ συνόλου.

Τὸ ὄργανον τοῦ Ε. Τσαμουρτζῆ ἐφευρεθὲν, κατασκευασθὲν καὶ τελειοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ ἰδίου, ἐτιμήθη διὰ τὴν ἄνευ προηγουμένου πρωτοτυπίαν, ἀρτίαν ἐκτέλεσιν

καὶ διὰ τὰ πολλαπλᾶ του προτερήματα διὰ Διπλωμάτων Εὐρεσιτεχνίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀγγλίας, Ἀμερικῆς, Αὐστρίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Ἰταλίας, Τσεχοσλοβακίας κτλ.

Τὸ νέον τοῦτο πολυφωνικὸν ὄργανον τὸ παρουσιαζόμενον σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Πολύχορδον* παίζεται ἀπ' εὐθείας διὰ τῶν δακτύλων καὶ δυνάμεθα νὰ τὸ κατατάξωμεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ὀργάνων à cordes pincées. Ἔχει χορδὰς ἀντιστοιχοῦσας πρὸς περιοχὴν $6^{1/2}$ ὀκταβῶν περίπου διατεταγμένας ἐπὶ κατακορύφων πτερούγων.

Τὸ ἤχησεν τοῦ *Πολυχορδου* εἶναι τοποθετημένον εἰς τὸ ἀνοιγμα τῶν δύο πτερούγων, ἡ δὲ κατασκευὴ τούτων εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνηται σημαντικὴ ἐνίσχυσις τῶν ἐξερχομένων ἡχητικῶν κυμάτων. Λόγω δὲ τῆς ἰδιαιτέρας κατασκευῆς τοῦ ἤχειου καὶ τῶν τριῶν πεντάλ (ποδοπλήκτρων) ἐπιτυγχάνεται ἀπόδοσις πλουσιωτέρου, διαρκεστέρου, ἀπὸ καθαρῶς μουσικῆς ἀπόψεως πολὺ τελειότερου ἤχου, ἐν σχέσει μὲ τὰ σήμερον ὑπάρχοντα πολυφωνικὰ ἔγχορδα ὄργανα, ὡς ἡ ἄρπα καὶ τὸ κλειδοκύμβαλον μὲ τὰ ὁποῖα περισσότερον συγγενεῦει, ἐφ' ὅσον μάλιστα εἶναι χορδισμένον εἰς τὴν ἰδίαν χρωματικὴν καὶ συγκεκραμένην κλίμακα.

Ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, αἱ χορδαὶ ἀντιστοιχοῦν εἰς περιοχὴν $6^{1/2}$ ὀκταβῶν περίπου καὶ δὴ ἀπὸ τὸ κόντρα Ντὸ (Contra C) δηλαδὴ τὸ βαρύτερον Ντὸ τοῦ πιάνου, χρωματικῶς μέχρι τοῦ Μι μὲ τέσσαρας γραμμὰς (e) δηλαδὴ τὸ ὀξύτερον Μι τοῦ πιάνου. Ἡ διάταξις τῶν χορδῶν ἐπὶ τῶν δύο πτερούγων εἶναι τοιαύτη ὥστε, αἱ χορδαὶ ἀπὸ τοῦ Σὸλ τῆς μεγάλης ὀκτάβας (G) δηλαδὴ τὸ δεύτερον Σὸλ τοῦ πιάνου μέχρι τοῦ Σὸλ μὲ δύο γραμμὰς (g) δηλαδὴ τοῦ Σὸλ ἀνωθεν τοῦ πενταγράμμου εἰς γνῶμωνα Σὸλ ἦτοι εἰς ἕκτασιν 3 ὀκταβῶν συναντῶνται δύο φορές.

Ἡ δὲ κατὰ τὴν περιοχὴν ταύτην ἡχητικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ὀργάνου ἀποτελεῖ ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν πεντάλ τὸν ὅλως ἰδιάζοντα χαρακτηῖρα καὶ ἡχητικὸν πλοῦτον αὐτοῦ.

Πρὸς διάκρισιν τῶν χορδῶν ἀπ' ἀλλήλων, ἔχουν τοποθετηθῆ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν πλευρὰν ἐκάστης πτέρυγος καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ καλύμματος τοῦ ἤχειου, μικροὶ μαῦροὶ δείκται, οἵτινες ἀνὰ δύο καὶ ἀνὰ τρεῖς ὑποδεικνύουσιν ἀμέσως τὰς χορδὰς τὰς ἀντιστοιχοῦσας πρὸς διέσεις καὶ ὑφέσεις τῶν διαφόρων φθόγγων. Οἱ δείκται οὗτοι εἶναι τοποθετημένοι κατὰ διάταξιν ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ πιάνου.

Τὸ *Πολύχορδον* ἔχει, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, τρία πεντάλ, ἓνα διὰ τὴν δεξιὰν πτέρυγα καὶ δύο διὰ τὴν ἀριστερὰν τοιαύτην. Διὰ τοῦ ἑνὸς πεντάλ δύνανται ν' ἀνυψωθῶσιν οἱ πνιγεῖς τῆς δεξιᾶς πτέρυγος, ἐνῶ διὰ τοῦ ἐτέρου δυνατὸν ν' ἀνυψωθῶσιν οἱ πνιγεῖς τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος. Διὰ τοῦ τρίτου πεντάλ εἶναι δυνατὸν ν' ἀνυψωθῶσιν οἱ πνιγεῖς ἐτέρου τμήματος τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος καὶ δὴ τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς χορδὰς τῶν βαθυτέρων φθόγγων εἰς περιοχὴν δύο περίπου ὀκταβῶν ἀπὸ τὸ κόντρα Ντὸ (Contra C) μέχρι τοῦ Σὶ τῆς μεγάλης ὀκτάβας (H). Σκοπὸς τοῦ

τρίτου πεντάλ (τοῦ ἠχοκράτου ἢ ἰσοκράτου κληθέντος) εἶναι ἡ διατήρησις τοῦ ἤχου ὠρισμένων κατὰ βούλησιν βαθυτέρων χορδῶν, ἐνῶ θὰ δύναται συγχρόνως ὁ ἐκτελεστής νὰ συνεχίσῃ τὸ παίξιμον ἐπὶ τῶν λοιπῶν χορδῶν χωρὶς αἱ τελευταῖαι αὐταὶ νὰ κρατοῦν τὸν ἰδικὸν των ἦχον. Τὸ τρίτον τοῦτο πεντάλ παρέχει πολυτιμοτάτας ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἐκτελεστήν, καὶ ἐξυπηρετεῖ τὰ μέγιστα τὸν συνθέτην διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς νέας μοντέρνας μουσικῆς. Εἶναι δὲ δυνατόν, λόγῳ ἀνεξαρτητοῦ ἀπ' ἀλλήλων κατασκευῆς τῶν πεντάλ, νὰ κινηθῶν ταῦτα ἀνεξαρτήτως τὸ ἐν τοῦ ἄλλου ἢ καὶ συγχρόνως, ὥστε νὰ δύνανται ν' ἀνυψωθῶσιν ὅλοι οἱ πνιγεῖς τῶν χορδῶν ἀμφοτέρων τῶν πτερυγῶν.

Ἐφ' ὅσον αἱ χορδαὶ εἶναι χορδισμένοι εἰς χρωματικὴν κλίμακα, εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἐπὶ τοῦ νέου ὄργάνου χρωματικὰ γκλισσάντα, πρᾶγμα ἀδύνατον νὰ γίνῃ εἰς τὸ πιάνο ἢ εἰς τὴν διατονικὴν ἄρπαν.

Τὰ τρία πεντάλ μὲ τὸν ἰδικὸν ἠχοκράτην ἐπιτρέπουσιν τὴν διατήρησιν τοῦ ἤχου μιᾶς ἢ καὶ περισσοτέρων χορδῶν, ὥστε νὰ δύνανται νὰ σχηματισθῶσιν πολυφωνία καὶ συγχορδίαί ἄνω τῶν δέκα φθογοσῆμων, πρᾶγμα ἀδύνατον εἰς τὸ πιάνο. Διὰ τῆς διατάξεως τῶν τριῶν τούτων πεντάλ δύνανται νὰ σχηματισθῶσιν ἄπειροι συνδυασμοὶ λειτουργίας αὐτῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μουσικῶν τεμαχίων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποδίδει μεγίστην ἠχητικὴν ποικιλίαν.

Τὸ *Πολύχορδον* εἶναι εὐμετακίνητον λόγῳ τοῦ μικροῦ του βάρους. Ζυγίζει περὶ τὰ 55 κιλά καὶ αἱ διαστάσεις του εἶναι: εἰς ὕψος 190 ἑκατοστά, εἰς βάθος 86 ἑκατοστά, εἰς ὀπίσθιον πλάτος 32 ἑκατοστά καὶ εἰς ἐμπρόσθιον πλάτος 7 ἑκατοστά. Καταλαμβάνει σχετικῶς μικρὸν χῶρον καὶ εἶναι ἀσυγκρίτως εὐθυνότερον τοῦ πιάνου καὶ τῆς ἄρπας, ὡς ἐκ τούτου δὲ προσιτὸν εἰς εὐρύτερον κύκλον, χωρὶς ἐπίσης νὰ ἔχη ἀνάγκην μεγάλῃς συντηρήσεως, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει μέρη φθειρόμενα, ὡς συμβαίνει μὲ τὸ πιάνο καὶ μὲ τὰς πολυδαπάνους χορδὰς τῆς ἄρπας.

Ἐπίσης τὸ *Πολύχορδον* ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ διατηρῇ τὸ χόρδισμα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄρπαν, κατὰ δὲ τὴν ἐκτέλεσιν αἱ χορδαὶ δὲν κινδυνεύουσι νὰ σπάσουσιν εὐκόλως, ὅπως συμβαίνει τοῦτο εἰς τὴν ἄρπαν.

Λόγῳ τῆς ἰδιαζούσης κατασκευῆς τοῦ ὄργάνου, ὁ χειρισμὸς αὐτοῦ εἶναι εὐκολώτατος καὶ συνεπῶς ἡ ἐκμάθησις τοῦ Πολυχόρδου ἀποβαίνει εὐχερεστάτη. Μαθητῆς ὅστις ἔχει ἐκμάθει τὸν χειρισμὸν μιᾶς κλίμακας, δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν αὐτὸν χειρισμὸν δι' ὅλας τὰς ἄλλας κλίμακας, καθ' ὅτι δὲν χρειάζεται ἰδιαίτερος τεχνικὸς χειρισμὸς διὰ τὰς διαφόρους κλίμακας, ὡς συμβαίνει τοῦτο εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ὄργανα. Διὰ τοὺς κατέχοντας τὴν τεχνικὴν τοῦ πιάνου ἢ τῆς ἄρπας, ἡ ἐκμάθησις τοῦ Πολυχόρδου δὲν ἀπαιτεῖ πλέον τοῦ ἐνός ἔτους μελέτην.

Τὸ ὄργανον αὐτὸ ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιτυγχάνῃ καὶ φορτίσιμα μεγάλῃς

ἐντάσεως καὶ ἐκφραστικώτατα πιανίσσιμα. Λόγω τῆς μεγάλης δυνάμεως καὶ διαρκείας τοῦ ἤχου δύναται ν' ἀντεπεξέλθῃ εἰς ἓνα ἐντατικώτατον φορτίσσιμο τῆς ὀρχήστρας πολὺ περισσότερον ἀπὸ μίαν ἄρπαν, ἴσως καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν ἤχον τεσσάρων καὶ πέντε ἐξ αὐτῶν. Ἀλλά, καὶ διὰ σκοποὺς συνοδείας ἄσματος εἰμπορεῖ νὰ εἶναι πολυτιμώτατον καὶ ἰδεῶδες ὄργανον. Ἐπίσης ἐπιτυγχάνονται καὶ ἀρμονικοὶ ἤχοι, φλαζολέ, ὅπως καὶ εἰς τὴν ἄρπαν.

Οὕτω, λόγῳ τῶν πολλαπλῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων, τὸ νέον ὄργανον δύναται ν' ἀποδώσῃ μέγιστον μέρος τῆς πλουσίας μουσικῆς φιλολογίας τῆς ἄρπας, τοῦ πιάνου, καὶ τοῦ Clavecin.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ.— Ὁ καινοφανὴς ἀστὴρ τῆς Σαύρας*, ὑπὸ **Σ. Πλακίδου** καὶ **Δ. Κωτσάκη**. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Κ. Μαλτέζου.

Ἡ τιμὴ τῆς προτεραιότητος ἐν τῇ ἀνακαλύψει νέου ἀστέρος ἐντὸς τοῦ ἀστερισμοῦ τῆς Σαύρας ἀνήκει εἰς τὸν Ἰάπωνα ἐρασιτέχνην ἀστρονόμον κ. Kazuaki Gomi, ὅστις, μεταβὰς εἰς τὴν νῆσον Hokkaido τῆς Β. Ἰαπωνίας διὰ νὰ παρακολουθήσῃ ἐκεῖθεν τὴν ὀλικὴν ἔκλειψιν τοῦ Ἡλίου τῆς 19^{ης} Ἰουνίου 1936, ἀνεκάλυψε κατὰ τὴν νύκτα τῆς προτεραιίας περὶ τὰς 11^ω 40^λ παγκοσμίου χρόνου (Π. Χ.) εἰς ἀπόστασιν 2^ο περίπου νοτίως τοῦ ε Κηφέως καινοφανῆ ἀστὴρα μεγέθους 4,1. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἀστέρος τούτου ἐσημειώθη ὅλως ἀνεξαρτήτως κατὰ τὴν νύκτα τῆς 18^{ης} Ἰουνίου 1936 μέχρι τῆς 23^ω 30^λ (Π. Χ.) ὑπὸ δωδεκάδος παρατηρητῶν, κατανενημεμένων εἰς διάφορα γεωγραφικὰ μῆχη ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου.

Τὸ γεγονός ἀνηγγέλθη ἡμῖν ὡς ἀνακάλυψις νέου ἀστέρος εἰς τὰ σύνορα τῶν ἀστερισμῶν τοῦ Κηφέως καὶ τῆς Σαύρας κατὰ τὴν νύκτα τῆς 18^{ης} Ἰουνίου ὑπὸ τοῦ κ. Nielsen, ἐπιβαίνοντος τοῦ ἀτμοπλοίου «Strathaird» πρὸς παρακολούθησιν τῆς ὀλικῆς ἐκλείψεως τοῦ Ἡλίου μετὰ τεσσαρακοντάδος ἀγγλῶν ἀστρονόμων ἐξῶθεν τῆς νήσου Ὑδρας. Ἄν καὶ ἡ εἶδησις ἀνεκοινώθη ἡμῖν περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς 19^{ης} Ἰουνίου ὑπὸ τοῦ δόκτορος L. J. Comrie, διευθυντοῦ τοῦ Nautical Almanac Office, κατὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν διέλευσιν αὐτοῦ μετὰ τῶν ὡς ἄνω ἐκδρομέων, ἐν τούτοις, λόγῳ νεφώσεως, ἡ ἐξ Ἀθηνῶν παρατήρησις τοῦ Νέου τῆς Σαύρας δὲν κατέστη δυνατὴ εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς 20^{ης} Ἰουνίου.

Αἱ ἡμέτεραι παρατηρήσεις ἐγένοντο ἀναλόγως τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀστέρος κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, κατόπιν δὲ διὰ διόπτρων (Zeiss x6) καὶ τέλος δι' ἀζιμουθιακῆς διόπτρας (Zeiss 80^{mm}), τὴν ὁποίαν εὐηρεστήθη νὰ θέσῃ εἰς τὴν

* S. PLAKIDIS ET D. KOTSAKIS.— Nova Lacertae 1936.